

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף מ'

הלכות ציצית הלכה ג' אות טו-יז

מכון

הליכות נועם

tateziser@gmail.com

נכתב לפני עריכה

ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' **0527111070**

לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org

ליקוטי הלכות ח"א דף מ' הלכות ציצית ג' אות טז-יז

ר' נתן מבאר כשאדם הביא קרבן לביהמ"ק, הרים את עצמו מלהיות בהמה, ועלה למקום שהוא למעלה מהמקום, כמו שר' נתן מלמד לנו בהלכה זאת, שישוד ועיקר האדם לחיות ולהתקרב לה', הוא שיצא מהמקום שנפל לשם, שזה נקרא למטה מהמקום, ויגביה את עצמו למעלה מהמקום, שרבינו בלקו"ת סי' א' קורא לזה לאחוז בכסא הכבוד, לאחוז באלקות, לאחוז שהשי"ת כן נמצא פה.

ור' נתן אומר שבכל יום שאנו לובשים הציצית, יש לזה כח להתחיל את היום באופן אחר, להבין שהוא נמצא בעולם הזה כאן שאין רואים את האמת, יכול לגרום לו שיחשוב שהוא למטה מהמקום, ועי"ז מתרחק מה', וזהו כלל ענין הקרבן להעלות את החטא הבהמי שהוא עשה, אל למעלה מהמקום, כמו שהסביר ר' נתן לעיל. וזהו בחי' הנפת העומר לששה קצוות, כי עומר בחי' דין, צמצום, מקום, ומרימים את זה לכל צד.

טו) נמצא, שעקר הקרבן בבית המקדש הוא שעל-ידי זה מגביהין ומעלין מבחינת מקום לבחינת למעלה מן המקום וכו' פנ"ל, וזה בחינת הנפת העמר בששה קצוות שהיה בבית המקדש פנ"ל, כי שעורים הוא מאכל בהמה שהוא העדר הדעת בחינת מקום, כי שעורים הם בחינת כל הצמצומים, שזה עקר בחינת מקום פנ"ל, ועל-כן על-ידי שמניפין עמר שעורים בכל הו' קצוות בבית המקדש עם הקרבנות שהיו מקריבין אז בשעת הנפת העמר, על-ידי זה מעלין את כל בחינת המקום לבחינת למעלה מן המקום פנ"ל וזה היה ביום שני של פסח, בזה זוכה אדם לשפע של יציאת מצרים, שיצאנו מבחי' המקום המיצר לחיות כמו גוי, ומטהרים עצמינו מזוהמת המקום ועל-כן על-ידי זה דיקא יוצאין מטמאת מצרים, כי עקר זוהמת מצרים היה מחמת המקום פנ"ל, כי שם במצרים הוא בחינת תקיף העשיה גשמיות המקום המגשם והנמוך ביותר פנ"ל, כשאדם נמצא במקום של מ"ט שערי טומאה, המקום מגשם את האדם בנסיונות קשים ונופל לשם, ועל-כן מקום מצרים בעצמו הוא טמא פנ"ל ועל-כן נקרא מצרים פנ"ל עד כדי כך שמשוה רבינו לאי כל להתפלל שם, ואמר בצאתי את העיר וכו' ועל-ידי הנפת העמר מגביהין כל המקומות לבחינת למעלה מן המקום פנ"ל, ועל-ידי זה יוצאין מטמאת מצרים שבא מחמת המקום וכו' פנ"ל: זהו יסוד היהירות שלמדנו בזה כלל הענין שלמעלה מהמקום.

הרצון לצאת מהג' תאוות זהו האחיזה בכסא הכבוד

בהמשך ההלכה ר' נתן חוזר שוב לענין ספירת העומר, ומחבר לזה יחד את ענין ר"ה יוה"כ וסוכות, ומלמד לנו מהו הכח שזוכים ע"י שעולים למעלה מהמקום והזמן.

וכיון שהלכה זאת ארוכה היא, נשנן מה שלמדנו מתחילת הלכה ג' עד אות ז'. שבזה ביאר איך אנו אווזים ברוחניות העולם, בחי' שורש נשמות ישראל וכסא הכבוד. ומאות ז' ממשיך לבאר שאם אדם אווז בכסא הכבוד, היינו שזוכר את השליחות שלו בעולם, אני לא בהמה, לא חי סתם פה, ואווז בצדיקים היינו שיש לו רצון לבטל את הג' הבתי סוהר ששולטים על אדם, כי התאוות יש בהם ג' משמרות, אכילה ניאוף ומזון, הוא רץ אחרי דברים שאינו רוצה אותם באמת, אלא שהוא בבית סוהר. אם מתעורר לרצות לצאת משם, זה נקרא שהוא אווז

ליקוטי הלכות ח"א דף מ' הל' ציצית הלכה ג אות טו-יז

בכסא הכבוד, ובוזה יוצא מקנאת המלאכים, שהם רוצים שיהיה עולם גשמי, ואנו מקרשים את העולם שיהיה רוחני, ולכן המלאכים מקנאים ומגבירים כח היצר הרע עם נסיונות, זהו קנאת המלאכים שיש לאדם יצרים שגיונות ובלבולים קשים.

וע"י שאווחז בכסא הכבוד, היינו שמתאחד עם הצדיק שהוא שלימות כסא הכבוד, הוא הסיבה שה' ברא את העולם, ואתה מקבל ממנו את הרצון להכנס לעבודת ה', אז אתה יכול להשתנות. ומאות ז' ר' נתן מסביר מה זוכים עי"ז.

פנימיות ענין 'תחת המקום' בהרגשת הנפש

והנה הנושא של למעלה מהמקום והזמן אינו פשוט כלל, ויש כאן כמה לשונות שר' נתן מדבר מ'הרגשות' כאלה, כמו באות י"ד, כשארם חוטא ונופל תחת המקום אין לו מקום בעולם, לא יודע מה עושה פה, זה הרגשה כזאת. לא הכונה שאין לו מקום לגור שם, אלא כיון שאין לו יראה, אין לו שייכות לה', ממילא אין שום משמעות לשום מצוה, וגם שיש לו חברים, אין לו מקום בעולם, כי בהמה נברא בשביל עוה"ז, ואדם בשביל עוה"ב, בהמה יש לה כל טוב בלי לעבוד, ואני נבראתי לשמש את קוני, למה אין לי מקום בעולם.

ורק כשמדבק עצמו להשי"ת, כן יש לו מקום, אף אחר בעולם לא מבין אותי רק השי"ת לבדו, ובוזה מבאר רבינו שכך יכולים לעשות ר"ה, כי בזה היום דנים כל אדם, ה' ירחם, אך כתוב אל תדון את חבירך עד שתגיע למקומו, ה' דן את האדם ורוצה לראות שאדם מתחרט, ואומר אבא, המקום שלי גרם את הבעיות, ואז מרחם עליו. זה נקרא 'לעשות ראש השנה', זהו ר"ה של הצדיקים, הר"ה מרים אותך שאתה מכיר את המקום שלך, הרי שה' יורד אליך ומעלה אותך למעלה מהמקום, הוא מכיר את כל ה'חוד גדיא' שלך, וזה בחי' ביתו נאוה קודש, עליונים למטה ותחתונים למעלה, אין מקום, וכן אין זמן בחי' ב' ימי ראש השנה.

כשה' מסתכל על האדם ברחמים באמת, אזי רואה אדם שיש לו מקום, אפי' שנפלת, אבל יש לי נקודות טובות, ה' איתי, יש לי מקום אצל השי"ת. הרי שענין למעלה מן המקום הוא דבר של הרגשה.

ענין 'אין לו מקום' בפועל ממש

לבר מענין ההרגשה, יש בחי' מציאות ממש, שכשארם חוטא ונופל תחת המקום, אזי בפשטות אין לו מקום, אין לו כסף לשלם שכירות, אין לו כסף לחיות, כי בדרך כלל אין לאדם כלום, רק כשה' מסדר לו צריך להודות לה', יש מציאות שאין לאדם מקום, שזהו מדרת הדין, שיש לאדם צרות, צר לו המקום, הגם שזה גם הרגשה, אבל במציאות מחמת הריקנות אין לו קשר לשום תכלית, פשוט אין לו מקום.

ושם אין תפילה, אין מצוות ויראת שמים, ולא יכול להתגבר כי אין לו מקום. אך כשחוזר להשי"ת, יכול לשנות הכל בפועל ממש.

ר' נתן מבאר ששורש ענין תחת המקום כשנפל לקטנות הרעת, עולם העשייה, עולם גשמי, בלי דעת. למעלה מזה המקום הוא עולם רוחני, וכשעולה האדם לעולם הרעת, הוא יוצא מהקטנות, אזי יש לו מקום, ומקום האדם הוא שם.

קיצור הל' ציצית ה"ג

ולאחר שהסברנו כל בחינות 'איך לו מקום', וזהו ענין קנאת המלאכים שזורקים את האדם תחת המקום והזמן, ושם יש צרות, כל העצבים ומחלות הנפש, כל הקושי שבכל דבר, ולא יכול לצאת מהרע שלו, כי הוא במקום רע, ויש שם יצר הרע וכל מיני משיכות יתרות, וטרוד במלאכתו, ומקונן שאינו יכול ללמוד ולא להתפלל, לא יכול לעשות כלום, ק"ו ששכח מיראה ואהבה ודביקות בה', וזהו קנאת המלאכים. והדרך לצאת מזה הוא לאחוז במשהו שיוציא אותך משם, היינו בכסא הכבוד. וזה שביאר ר' נתן שבלבישת הציצית עולים למעלה מן המקום.

בהמשך ההלכה מבאר שציצית הוא בחי' הלבושים, כי כל מציאות הדין של העולם הוא ירירת בחי' הלבוש, וציצית הוא בחי' מלכות שממנה יוצא העולמות, שמזה יוצא מקום זמן, ובזה אתה חוזר למעלה מהמקום שמשם יוצא כל המקומות. ונמתק הדין.

באות ח' מבאר הענין ע"פ הבעטלער שנתגלה שיש כמה מדרגות בלמעלה מן המקום, מועט המחזיק את המרובה, והמובן בזה שהגם שיש צדיקים גדולים שמתקרבים לענין של למעלה מן המקום ברוב קדושתם ועבודתם הנוראה, אך אינו יכול לעזור לי, רק מי שעולה לדרגה של למעלה מן המקום בתכלית.

בכל כנף יתאחזו 700 דמיונות שיתהפכו לקדושה

ובאות ט' מבאר ענין קיבוץ הנדחים, שאומרים והביאנו לשלום מד' כנפות הארץ לארצינו, ואמרו חז"ל שיש בציצית בחי' מועט המחזיק את המרובה, שבע מאות איש ליד כל כנף של ציצית. כי כולם רוצים להתקרב אל הקדושה, הם לא בקדושה ועכשיו הם חוזרים ע"י שהציצית מקבץ את כולם ומאיר בהם הרהורי תשובה. ולא דווקא 700 איש זרים, אלא הם הנפשות שנפלו מהאדם בעצמו ועתה נכנס בהם הרהור תשובה, וזהו קיבוץ נדחים ע"י ציצית.

ובזה מבאר שענין תשובה היינו לעלות למעלה מהעולם ולאחוז בכסא הכבוד, ע"י כל התחלה אתה אוזח שם. ואפי' מקום שנפל למקום מלוכלך, תזכור את ה' שהוא מקומו של עולם, תאחו בהשי"ת. שאצלו יש מקום לכל אחד ואחד, ועל כן אין שום נפילה כלל בעולם. וכך יצא מכחות הסט"א.

וכאן מזכיר יסוד הבעש"ט 'ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת', 'משם דייקא', בפשטות הכונה משם מאמריקע, הבעש"ט מבאר 'משם מהנפילה שלך', תירבק באור ה' שנמצא גם בזה המקום, עי"ז ומצאת. וזהו ענין קיבוץ הנדחים.

באות י' מאיר כלל ענין יציאת מצרים, לצאת ממצר גלות המקום, ואשא אתכם על כנפי נשרים, שטסו מהר תוך י"ח דקות מרעמסס לסוכות, לצאת מהנפילה אל העברות. כי כל מקום מיצר יש צרות, עוה"ז תחת המקום הוא מלא צרות. משם יוצאים אל ההרחבה, הרחבת לי. ומציאות ההרחבה הוא הרעת, לצאת מתוקף העשיה, קטנות, ותדע מהשי"ת ויהיה לך הרחבה.

כי כמה שיותר נכנס לבחי' עשיה, ומקבל על עצמו יותר שעבודים לעבור, ואין לו חיים, כמו מצרים שהוא מקום ערות הארץ, תוקף המקום. וכשה' הוציאנו ממצרים, יש לנו כח בכל יום לעורר בחי' זכר ליציאת מצרים בכח ג' רגלים, בזה אנו מתעלים למעלה מהמקום.

ליקוטי הלכות ח"א דף מ' הל' ציצית הלכה ג אות טו-יז

באות יא מבאר שזהו ענין הנפת העומר, עומר בחי' דין, צמצום המקום בהמיות, ומעלים אותו למעלה מהמקום, כי מבטלים הדין. ובעליית הרגל באו מליוני אנשים ועומדים צפופים ומשתחוים רווחים, וכן מקום ארון אינו מן המדה, לפי המדות זה לא נכנס, הרי ראו ממש למעלה מהמקום והזמן, שזהו קדושת הביהמ"ק.

באות י"ב מגלה שזהו אבן שתיה, שורש המקום, בחי' המח והרעת, כמו שיעקב הלך לישון בזה המקום וי"ב אבנים נעשו אחד, סולם מוצב ארצה וראשו למעלה, למעלה מהמקום.

באות י"ג מבאר תיקון הקרבן, כשארם חטא ברא משחיתים ע"י קנאת המלאכים ונפל למקום קשה, כשמביא בהמה, בחי' מקום, ומעלה בביהמ"ק בזה עולה למעלה מן המקום. לאחר שקצרנו כלל ההלכה עד כאן, בזה נבין המשך דבריו כאן.

פפילת האדם תחת הזמן היינו הלחץ הדמיוני התמידי שאין לו זמן כלמוד וכלתפי- לל

זֶה בְּחֵינֵת סְפִירַת הָעֶמֶר, שְׁסוּפְרִין הַיָּמִים לְעֹמֶר כְּדֵי לְצַאת עַל-יְדֵי זֶה מְזוּהָמַת מִצְרַיִם, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה אָדָם הֵם בְּזִמְנָן וּבְמִקְוֹם כָּל דָּבָר בְּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ זְמַן, זְמַן ק"ש וְזְמַן תְּפִילָה, כֵּן הַתְּפִלָּל אִם לֹא הַתְּפִלָּל, וְכֵן יֵשׁ קִיּוּם מִצְוֹת בְּבַחֲוֵי מִקְוֹם, יֵשׁ מִקְוֹם שֶׁאֵסוּר לְלַכֵּת לְשֵׁם וִישׁ מִקְוֹם שֶׁמִּצְוֵה לְלַכֵּת לְשֵׁם, וְשֵׁם עֶקֶר אֲחִיזַת הַסְּטָרָא אַחְרָא, הַסְּטָרָא לֹא מְנִיחָה לְאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, וִישׁ לוֹ נְסִיווּת, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל, לְמַעַלְה מְהִמְקוֹם, לְמַעַלְה מְהִזְמַן, וְשֵׁם בְּבְחֵינֵת לְמַעַלְה מְהִמְקוֹם לְמַעַלְה מְהִזְמַן הוּא כְּלוֹ טוֹב שְׂאִינוֹ עֲנִיין דְּמִיוֹנִי, אֲלֵא שְׂזָהוּ עֲנִין הַמַּח וְהַקְּרוּשָׁה כִּנ"ל שֶׁם כּוֹלוֹ טוֹב, וְעִי"ז נְמוֹתֵק הַדִּין, וּמִקְבֵּל מַח חִיּוֹת וְהוֹתְחַרְשׁוֹת וְכָל הַדְּבָרִים הַמוֹפְלְאִים הַנ"ל, כִּי כָּל חֵי הָאָדָם תְּלוּיִים בְּזֶה, וְאֵין שֵׁם אֲחִיזַת הַסְּטָרָא אַחְרָא כְּלָל וְשֵׁם נְמוֹתֵק הַכָּל.

כאן ר' נתן מבאר ומקשר את כל דבריו לענין יום כיפור וסוכות, ונקדים שאין כוונתו רק למציאות הזמן של אותו החג והמועד, אלא כמו שרבינו מבאר בזה המאמר שכל כח האדם להתגבר על התאוות נלקח מג' רגלים, ור' נתן מפרש שזה בכל יום, כשארם נזכר שה' קירב אותי והוציא אותי ממצרים, ונתן לי ביזת הים ועשירות, ממילא כבר יוצא מתאוות ממון ומדאגת פרנסה, וכן בשבועות אדם מתבונן בכל יום ביופי של מח, ויוצא מכל התאוות, ובסוכות אוכל בסוכה, ויכול לאכול כמו בן אדם, וכך בכל יום אנו לוקחים דעת מיציאת מצרים, שכל יום ה' מוציא אותנו מהרע ומעלה אותנו להקדושה. וכך בכל יום טוב הקב"ה קידש את הזמנים כדי שיאיר לנו זה האור בכל השנה כולה. עד כדי כך שר' נתן מסביר שכל הכח של ציצית הוא המשכת האור של ג' רגלים, ופנימיות הדבר כי בחג נמשך אור הבינה, והוא גם סוד הציצית בכל יום.

וכך מפרש ר' נתן כאן ענין יום הכיפורים, ע"פ הפסוקים בפ' קל"ט, שע"פ האריז"ל אומרים את זה בעשרת ימי תשובה, וכלולים בו דרכי עבודת 'בקי ברצוא ובקי בשוב' כי מזכר בו הפסוק 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך', הן אם עליתי איזה עליה, אתה שם, ואני צריך להתעורר מחדש להתקרב אליך, וגם שנפלתי בשאול תחתית, אתה גם נמצא, ותמיד יש דרך שאני יכול לאחוז בך, להחיות את עצמי, כי רק אתה נותן לי חיים ופרנסה וכל טוב, 'אשא כנפי שחר, אשכנה באחרית ים', איפה שאברהם, תמיד אין לי איפה לברוח, כי אין שום מקום שאתה לא נמצא, לא שייך לברוח מהשי"ת.

גם בשאול תחתיות יכולים למצוא אותו ית' כיון שהוא ית' מקומו של עולם

וזה שכתב (תהלים קלט), "אם אֶסֶק שָׁמַיִם שָׁם אֲתָהּ וְאַצִּיעָהּ שְׂאוֹל הֲנִי אֲשֶׁא פְּנֵי שָׁחַר וְכוּ' אָנָּה אֵלֶיךָ מְרוֹחֶךָ וְאַנְּה מִפְּנֵיךָ אֶבְרַח וְכוּ'" הִינּוּ שְׂדוּד הַמְּלֹךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, סֵפֶר בְּשִׁבְח גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, וְאָמַר שְׁאִין שׁוּם מְקוֹם לְבָרַח וּלְהִתְיַאֵשׁ ח"ו מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִין שׁוּם מְקוֹם שְׂלֵא יִמְצֵא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ ח"ו, תְּמִיד יִכּוּלִים לִמְצוֹא נִקְוָה טוֹבָה, וְהִירִידָה מִתְּהַפְכַת לַעֲלִיָּה, עַד שְׂאֵרִים יִוצֵא מִזֶּה לְגַמְרִי, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הֵם אֲצִלוֹ, הַשִּׁי"ת נִמְצָא תְּמִיד, הוּא נוֹתֵן אֶת הַנְּשִׁמָּה לְאָדָם, בְּלִי הַחַיּוּת שְׁלוֹ, אִי אִפְשֵׁר לִזְוֹ, הוּא נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, כָּל הַמְּקוֹמוֹת מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִחַפֵּשׂ וּמִסְתַּכֵּל מִי רוֹצֵה לְאַחֹז בּוֹ קֶצֶת, מִיד יֵתֵן לוֹ כַּח לְשׁוֹב וְעַל-כֵּן בְּכָל מְקוֹמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וּבְכָל הַמְּדֻרְגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת יִכּוּלֵין לְמַצְאוֹ יִתְבָּרֵךְ, אִין שׁוּם יֹאשׁ כָּלֵל, כִּי יֵשׁ כְּאֵלֶּה שְׁמִתִּיִּיאִשִּׁים, בְּפֶרֶט אַחַד שִׁישׁ לוֹ צְרוּת, אוֹ חִבְרִים שְׁמוֹשְׁכִים אוֹתוֹ לַעֲבִירוֹת, אִין לוֹ כַּח, בְּרַגַע אַחַד הוּא יִכּוּל לְשׁוֹב, כִּי ה' נֵתֵן לוֹ אֶת הַמְּקוֹם הַנְּפֹלֵ הַזֶּה כְּדִי לְנַסּוֹת אוֹתוֹ, עִם קֶצֶת רַעַת תּוֹכֵל לְצַאֵת מִשָּׁם, כִּי הַמְּקוֹם כָּלֵל בְּה' שְׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמַחִיָּה אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְהַמְּדֻרְגוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְזֶה שְׂאֵמֹר דּוֹד הַמֶּלֶךְ לְה', אִנִּי לֹא מִתִּיַיאֵשׁ, כִּי אֲתָה תְּמִיד נִמְצָא אִיִּתִי.

וְאַחַר כֵּן הַזְכִּיר מִבְּחִינַת לְמַעְלָה מִהַזְּמַן וְאָמַר (שם), "גַּלְמֵי רֵאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרֵךְ כּוֹלֵם יִכְתְּבוּ יָמִים יִוצְרוּ וְלוֹ אֶחָד בְּהֵם" הִינּוּ שֶׁכֵּל הַיָּמִים שֶׁנוֹצְרוּ הֵם אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ אַחַד וְזֶהוּ, 'וְלוֹ אֶחָד בְּהֵם', שְׂאֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּלֵם אַחַד, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ, כְּבִיכּוֹל, לְמַעְלָה מִהַזְּמַן וְשֵׁם כָּלוֹ חֹד בְּחִינַת יוֹם שֶׁכָּלוֹ אַרְבֵּי שֶׁכָּלוֹ טוֹב. דּוֹד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר לְה', אֲתָהּ הֵייתָ כְּשֶׁנוֹצְרוּ כָּל הַנְּפִשׁוֹת וְכָל הַיָּמִים, וְלוֹ אַחַד בְּהֵם, הִינּוּ אִין זְמַן בְּכָלֵל, ה' נֵתֵן לָנוּ יָמִים כְּדִי שְׁנַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם בְּעִבּוּדָה חֲדָשָׁה, אֲבָל בְּאֵמֶת אִין זְמַן. כִּי עֵיקַר בְּעִיַת הָאָדָם הוּא הַזְּמַן, שְׂרוּאָה שְׁעֵבֵר עוֹד חוֹדֵשׁ עִם נְפִילוֹת, אוֹ לַחֲץ וְעִבּוּדָה אֲצֵל בַּעַל הַבַּיִת, פְּשׁוּט לֹא יִכּוּל לִזְוֹ מִלַּחֲץ. זֶה נִקְרָא שְׁהוּא תַּחַת הַזְּמַן. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְה', רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַזְּמַן הוּא שְׁלֵךְ, יֵשׁ לִי זְמַן לְהַתְּבַרְדּוֹת וְלִלְמוֹד תּוֹרָה, וְכַכֵּה הוּא יִוצֵא מִזְּמַחֲלָה שְׁנִקְרָאת 'אִין זְמַן'.

ע"י הרהורי תשובה מתעלה מחבלי המקום והזמן

וְזֶה וְלוֹ אֶחָד בְּהֵם, זֶה יוֹם הַכְּפּוּרִים (תָּנָא רַבִּי אֵלִיהוּ רַבֵּא-פַּא), שֵׁם נִתְבָּאָר שְׁהַקְּב"ה בְּרָא אֶת כָּל הַיָּמִים, וְיוֹם אַחַד לְקַח לַעֲצֻמוֹ, 'וְלוֹ אַחַד בְּהֵם', וְזֶהוּ יוֹה"כ, כִּי אִיתָא בְּרַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל בְּסִפְרֵי הָא"ב הַחֲדָשׁ (אוֹת ת' תְּשׁוּבָה סִימָן א') שְׁיּוֹם שְׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מִתְּחִזֵּק חֲצִי שְׁעָה בְּיוֹם הוּא לְמַעְלָה מִהַזְּמַן יִצְאָת מִהַחֲבָלִים שֶׁל מְקוֹם וְזְמַן שְׁקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ, וְכֵן יוֹם הַכְּפּוּרִים הוּא לְמַעְלָה מִהַזְּמַן. וְכַמ"ש בְּהַמְשָׁךְ שִׁבְר"ה הוּא יוֹם הַרְיָן וְנִכְנָסִים לְמְקוֹם וְזְמַן, אִךְ הַהִמְתַּקָּה הוּא שְׁמִתְעֵלִים לְמַעְלָה מִהַמְּקוֹם וְהַזְּמַן. וְזֶהוּ וְלוֹ אֶחָד בְּהֵם בְּחִינַת לְמַעְלָה מִהַזְּמַן שֶׁכֵּל הַיָּמִים הֵם אַחַד, וְזֶה בְּחִינַת יוֹם הַכְּפּוּרִים שְׁהוּא לְמַעְלָה מִהַזְּמַן פְּנ"ל, בְּיוֹם כִּיפּוּר זּוֹכִים לְתְּשׁוּבָה בְּקָלוֹת, כִּי מִתּוֹרִים עוֹד פֶּעַם וְעוֹד פֶּעַם, וְשׁוֹמְחִים בְּנִקְוָה טוֹבָה, וְזֶה מוֹשָׁךְ אֶת הָאָדָם לְתוֹךְ בְּחִי' יִצִּיא"מ לְתוֹךְ הַקְּרוּשָׁה כִּי תְּשׁוּבָה הוּא בְּחִינַת לְמַעְלָה מִהַמְּקוֹם, בְּבְחִינַת פֶּסָא הַכְּבוֹד פְּנ"ל וְלְמַעְלָה מִהַזְּמַן פְּנ"ל.

סוד ספירת הימים, לרדת לצמצום הזמן ולהעלותו

ועל-כן אחר הנפת העמר, שהוא בחינת שמעלין ומקשרין בחינת המקום לבחינת למעלה מן המקום, אז מתחילין לספר הימים, ויש שואלים מה ענין יש בספירה זאת, בשלמא אם היו סופרים ספירות, או חידושי תורה, או לפחות כסף.. מה יש לספור ימים, מה יש בזה? ר' נתן מסביר חידוש נפלא בזה, כי למעלה מהזמן אין שיער מנין וספירה ועל-כן כשברא השם יתברך את העולם, ואז ברא מקום וזמן אז ספר את הימים, כמו שכתוב, "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויהי ערב וגו' יום שני וגו'" שהוא ריחוק מאחדות ומלמעלה מהזמן, כי העולם יורד ויורד, עוד יום ועוד יום, עד שנהיה שבת כי אי אפשר להיות בריאת העולם כי אם בזמן ובמקום, שזה בחינת ספירה, כי שם שיער ספירה ומנין, כי למעלה מהזמן והמקום בלו חוד, (וכמו שכתוב מזה קצת במקום אחר) ועל-כן סופרין הימים לעמר כדי להעלות ולקשר בחינת הזמן, שהוא בחינת ספירה ומנין כנ"ל, לבחינת למעלה מהזמן, למעלה מהמקום, כי אין הדין נמותק אלא ב'פשוט' לכן סופרים שבעה פעמים שבעה, שהכל ביחד מ"ט, ובזה אנו אוהזים ותופסים את הזמן עצמו בחי' מנין וספירה, ריחוק מגאולה, לבחי' למעלה מהזמן. כי הדין יש בו מ"ט שערי דין, מ"ט קשרים לבעיות, והיציאה מזה ע"י התרוממות בחי' המקום והזמן ללמעלה מהם, ועל-כן על-ידי עמר שעורים, שהוא בחינת כל הצמצומים, בחינת מקום כנ"ל, על דיקא מגביהין את בחינת מקום וכן על-ידי הספירה שזה עקר בחינת הזמן כנ"ל, על-ידי זה מעלין את הזמן לבחינת למעלה מהזמן, ועל-כן סופרין את הימים לעמר, כי עקר הוא הנפת העמר, שהוא בחינת שמגביהין את המקום לבחינת מקומו של עולם כנ"ל, כי זהו העקר לטהר את המקום, כי המקום הוא תקפו העשיה כנ"ל, כי עיקר עבודה של אדם זה לטהר את מקומו, עולם העשיה, שהגויים והשקר שולטים שם, וזה קשה מאד, כי הזמן היא בדיקות יותר מן המקום, כי הזמן אינו נתפס, מקום נתפס קצת, זמן, זה דקה אחרי דקה ואין מה לתפוס. והנה באמריקה יש עכשיו שעון אחר מפה, כשעולים כמה ק"מ גבוה, אין זמן כבר, זה רמיון של האדם. באמת אין זמן. וכל מציאות זמן הוא מה שאנחנו לחוצים, משועבדים לזמן, יש מה לעשות בכל זמן. לא נאריך בזה, אבל נפילת האדם הוא בשתי הדברים האלה, א. הזמן לוחץ אותו מאד, והוא משתגע מזה, אין זמן להתפלל, ללמוד, ב. המקום, זה הגוף והטבע שלו, לוחץ אותו. יציאת מצרים זה לצאת מהמקום, והספירה זה לצאת מהזמן.

בחי' המקום הוא יותר נמוך ומגושם מבחי' הזמן, המקום מתתקן ביציא"מ, והזמן בספיה"ע

ועל-כן העקר הוא המקום, שהוא בחינת עשיה ביותר, שזה גורם לחטא ח"ו, כשאינו זוכה לעמד בנסיון במקומו כנ"ל. כל נסיון האדם הוא המקום שלו, ה' ירחם אם הוא הולך למקום שיש שם נסיונות, וזהו עיקר התשובה לברוח משם, לצאת ממקום הרע, ממה שהבהמיות שולט עליך, ועי"ז יש דינים קשים, תשבור את זה פעם פעמיים שזה בחי' יום ראשון של הספירה, ואח"כ תוכל לספור ימי תיקון, ימי טהרה, שבכל יום ויום אתה נהיה יותר ויותר טוב, שזהו תיקון האדם ועל-כן כשמטהרין את בחינת המקום על-ידי הנפת העמר ועל-ידי זה עולין לבחינת למעלה מן המקום, על-ידי זה ממילא עולין ונתקשרין כל הימים לבחינת למעלה מן הזמן, ועל-כן סופרין הימים לעמר, כי טהרת הימים, דהינו לקשרם לבחינת למעלה מן הזמן, הוא על-ידי הנפת העמר, שעל-ידי זה נתקשרין לבחינת מקומו של עולם ששם עקר התקון

בפ"ל, כי עקר לטהר את המקום לקשרו לבחינת מקומו של עולם וכו' בפ"ל, על-ידי זה עולין הימים גם כן בפ"ל:

כי ע"י שהתחיל לתקן את המקום, שאינו הולך למקום רע, אח"כ ממילא מטהר גם את הזמן, לפני כן לא היה לו זמן ללמוד, כי לא יכול לסבול את הקדושה, הרוח הרע שולט בו, הזמן רץ ואין כח ליישב את הרעת, וממילא עיקר הוא לטהר את המקום, ואז לאט יהיה לו כח ליישב את הרעת, היינו להתעלות מלחץ הזמן. אהה, איזה חידוש נפלא.

הקב"ה השרה שכינתו בבית המקדש כיון שיש שם רמזים לנחת רוח העליון וקשר העולמות

טז) וזה מרמז בדברי רבנו ז"ל במאמר הנ"ל במה שאמר על פסוק (תהלים צג), "לְבִיתָךְ נְאוּה קִדְשׁ ה' לְאוֹרֶךְ יָמִים" רבינו מבאר שם שיכולים לעשות ראש השנה, בחי' ה' לאורך ימים, יומא אריכתא למעלה מהזמן, וענין 'לעשות ר"ה' היינו אפ"י שהוא יום הדין, אך השי"ת דן אותך ברחמים, לפי מקומך באמת, כי כשארם מנסה לבנות את הכסא כבוד של ה', אזי כל הדינים שהם בחי' לבושים של מקום זמן שלך, הכל מתתקן ומתמתק. והעיקר שאדם ינסה לתקן כסא הכבוד, היינו לזכור שאני יהודי, ויתעורר להתעלות ממקום זמן הנפול שנפל לשם, ורבינו מזכיר זה הפסוק, ה' מלך גאות לבש, ה' ברא את העולם לגלות מלכותו, עוז התאזר, ובסוף ה' דן הכל ברחמים, אדיר במרום ה', והסיום הוא ה' לאורך ימים, שְהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם יודע את המקום שלך, והוא נמצא איתך פה ממש ומה שצמצם שכינתו בבית המקדש הוא רק מחמת שהיו שם דברים נאים בבית המקדש, היינו רמזים לעולמות עליונים כי ציורא דמקדשא כציורא דמעשה בראשית וכציורא דגן עדן, (עיין הקדמת התיקונים) היינו קשר העולמות שזהו דברים נאים, על-ידי זה המשיך לשם קדשותו, אבל השם יתברך הוא מקומו של עולם וכו' כל העולם אצלו ועל-ידי זה ה' לאורך ימים, כי על-ידי זה הוא יכול לדון את העולם ברחמים כך נאמר במאמר הנ"ל, כיון שהוא נמצא בכל מקום, הוא יכול לדון הכל לכף זכות, ועל-כן הוא יתברך יכול לעשות ראש השנה, שהוא יומא אריכתא וכו', עין שם היינו כמו שרבינו עושה ר"ה, שמזכים את האדם שיוכל לחדש ימיו.

כי ראש השנה הוא יומא אריכתא, זה בחינת למעלה מהזמן, שהוא בחינת יום שכלו ארוך, ועל-כן נעשה בראש השנה משני ימים יום אחד, בחינת יומא אריכתא, שזה בחינת למעלה מהזמן, כי בראש השנה שאז דן את העולם ברחמים, כי הוא מקומו של עולם ויודע מקום כל אחד ואחד, ואזי מעלה כל אחד ממקום המצר לו לבחינת הרחבה לבחינת למעלה מהמקום בבחינת מן המצר קראתי וכו' ענני במרחב, שזה אומרים בראש השנה קדם תקיעת שופר, כי זה עקר הרחמנות להרחיב לכל אחד ממקום המצר לו, מכל הדינים שגורמים לאדם להתרחק יותר מה', ה' ירחם, צריך לקרוא מן המיצר, תן לי לאחוז בכסא הכבוד, אני יושן באמצע התפילה, אין לי כח, אני קורא אליך מן המיצר, ואז ענני במרחב, שזהו כח השופר שמעלה את הבריאה חזרה אל השורש, ונעשה כסא רחמים שזה בחינת שעולין מבחינת מקום לבחינת למעלה מן המקום וכו' בפ"ל ואז נעשה יומא אריכתא בחינת למעלה מהזמן, כי כשמעלין בחינת המקום למעלה מן המקום ממילא עולה הזמן למעלה מהזמן, כי המקום נמוך יותר בפ"ל:

אדם יכול לטעות שענין למעלה מהזמן והמקום זה רמיוני כזה, אבל למעשה אנו רואים

ליקוטי הלכות ח"א דף מ' הל' ציצית הלכה ג אות טו-ז

שבביהמ"ק שכלול מכל הקדושות, שם זה למעלה מהמקום והזמן, וכן כל הצלחת האדם מגיע בפרטיות ע"י משהו שהוא לא מתוך המקום והזמן, משהו מן השמים.

הלבנה טענה 'אי אפשר' היינו שיש צמצום של מקום, ולכן נתמעטה תחת המקום

(ז) וע"כ סופרין מ"ט ימים זה בחינת מלוי הלבנה מפגימתה בחינת (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה והיה שבועתים וכו' שהוא שבועה פעמים שבועה מ"ט ענין מילוי הלבנה מבואר בספה"ק שבתחילת הבריאה היה אור הלבנה כאור החמה, אלא שהלבנה קטרה ואמרה שאי אפשר לשני מלכים וכו' וה' מעט את ספירת המלכות בחי' לבנה, היינו סדר העולם בקדושה, שמתמעט וחוזר להתמלאות, וכל המחלות והצרות הם ממיעוט הלבנה, כשארם מתחזק, הוא גורם מילוי הלבנה, וזהו כלל ענין ספירת העומר תיקון הירח, ותחילתו בראש השנה פי פגם הירח ומעוטה זה בחינת מעוט וצמצום המקום מזה נלקח בחינת המקום, כי אם היו המוחין של המלכות בשלימות לא היה כלל מקום, כי המוח היה תמיד בדביקות בה', אך במיעוט הירח נעשה בחי' מקום הפך בחינת למעלה מן המקום כי מעוט ירח היה על הקטרוג שאמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ועל-כן אמר לה לכי ומעטי וכו' ר' נתן מגלה חידוש נפלא שכלל בחי' המקום הוא ע"י מעוט הלבנה, כי היא טענה 'אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד', היינו שהמקום צר מלהחזיק שתי בחינות כאחד, בזה נתייצר בחי' המקום שהוא קטנות המוחין. וכך בגשמיות עוה"ז אחד אומר לשני, 'הלו, תזוז', אין מקום. אך ברוחניות יש מקום לכולם. הסיבה לירידה זאת, הוא כי ה' רצה שיהיה יצר הרע, ומיעוט הלבנה, וקטרוג וכו', כדי שיהיה בחי' מקום, ואנחנו נעלה ונברר את המקום למעלה מהמקום.

(ז) ועל-כן סופרין מ"ט ימים זה בחינת מלוי הלבנה מפגימתה, בחינת (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבועתים וכו' שהוא שבועה פעמים שבועה מ"ט, כי פגם הירח היה על הקטרוג שאמר, אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ועל-כן אמר לה לכי ומעטי וכו' אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד (חולין ס) זה בחינת מעוט וצמצום המקום כאלו המקום צר להחזיק שני מלכים בכתר אחד, כי למעלה מהמקום אין שייך שום דחק כנ"ל ושם יש מקום לכל אחד ועל-כן אמר לה, לכי ומעטי את עצמך. כי מאחר שמקטרת ומעוררת בחינת צמצום המקום כנ"ל, על-כן בהכרח שתתמעט פי בבחינת מקום צריכים להתמעט, פי שם יש יצר ודחק, כי שורש החטאים הוא הגאווה של האדם, אך כשישפיל את עצמו ישוב בתשובה, וכן אמרו חז"ל שאסור אדם להגביה את הראש למעלה בחוצפה, כאילו דחק רגלי השכינה, כי אדם צריך למעט את עצמו קצת

אבל קדם הקטרוג היו שני המאורות הגדולים זה בחינת למעלה מהמקום, ששם יכולים להיות שניהם גדולים פי אין שם צמצום המקום וכנ"ל, ועל-ידי מעוט הירח, שהוא בחינת התגברות, בחינת מקום, משם אחיזת הסטרא אחרא וכו' ומשם עקר השפעת לילה על-ידי מעוט הירח, משם עיקר החשכות והגלות והצרות, בפשטות פעם לא היה חשמל, כלילה היה חשוך ממש, ובאמצע החודש יש אור ירח, אך כשמתמעט נעשה חשוך ושחור.

כפי השלמת הדעת כך נתעלה ויצא מפגם הלבנה

פי קדם מעוטה היה (תהלים קלט) לילה כיום יאיר, וחשפת לילה זה עקר פגם הנאחז בבחינת

הזמן, כי העולם הזה שהוא בזמן נמשל ללילה, והעולם הבא, שהוא יום שכלו ארוך למעלה מהזמן, הוא נמשל ליום, כשיש אור הרעת חיים ארוכים לנצח נצחים, נמצא שעל-ידי מעוט הירח נמשך אחיזת הסטרא אחרא שאחיזתם במקום ובזמן, הינו שנתמעט הרעת שאין מבינים לקשר ולהעלות המקום והזמן לבחינת למעלה מהמקום והזמן כמו שהיה קדם המעוט שהיה בלו חד, כי מיעוט הירח גורם התמעטות הרעת שאין מבינים את אור הזה"ק, דרך הצדיקים שהעיקר זה הרעת, לדעת מה' ותהיה שם, עי"ז יהיה לך כחות להתגבר, תקח איזה חידוש מהתורה, תאחז ברעת, הרעת יעלה אותך למעלה מהמקום והזמן, כמו שהיה קודם המיעוט, וזהו בחי' ציצית וציא"מ ועל-כן בימי העמר שאז מעלין ומקשרין המקום והזמן למעלה וכו' פנ"ל, שעל-ידי זה יוצאין מטמאת מצרים, כי טומאת מצרים הוא הלילה והחושך שיש בכל יום, ואנו סופרים את הימים ועושים תיקון למיעוט הירח בכלליות, אז ממלאין פגימות הלבנה, ועל-כן סופרין מ"ט ימים שזה בחינת מלוי הלבנה וכו' וכנ"ל: